

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
KANTONALNI SUD U ZENICI
Broj, 004-0-K-06-000 018
Zenica, 05.06.2007.g.

U IME FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE!

Kantonalni sud u Zenici, u vijeću sastavljenom od sudija: Asima Pezer, kao predsjednika vijeća, Ahmetović Hilmo i Enes Malićbegović, kao članova vijeća, uz sudjelovanje Demile Nikontović, kao zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženih: 1.OPERTA SABAHUDINA zv.“Sapko“, 2.FRLJAK MUHAREMA, 3.OPERTA MEMSUDINA zv. „Sutko“, 4.ŠIJAK MIRSADA zv.“Šiki“, 5.AJANOVIĆ MURISA zv.“Mujge“, i 6. ČIZMO ALIJE, zbog krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl.156. u vezi sa čl.23. Krivičnog zakona F BiH, („Sl.novine FBiH, br.43/98 od 20.11.1998.g.), optuženi po optužnici Kantonalnog tužilaštva – tužiteljstva ZDK Zenica, br.Kt:5/01 od 25.04.2006.g. optužnica potvrđena od sudije za prethodno saslušanje ovoga suda pod br.004-0-Kps-06-000 009 od 03.05.2006.g, nakon održanog usmenog, javnog i glavnog pretresa, dana 30.05.2007.g, u prisustvu okrivljenih, branilaca: Vasvije Vidović, advokat iz Sarajeva koja brani prvooptuženog Operta Sabahudina, Hasagić Mensura koji brani drugooptuženog Frljak Muharema, Ajkić Rame koji brani trećeoptuženog Operta Memsudina, Mujkić Azijade koja brani četvrtooptuženog Šijak Mirsada, Topčić Seada koji brani petooptuženog Ajanović Murisa i Skopljak Envera koji brani šestooptuženog Čizmo Aliju, advokati iz Zenice, te u prisustvu kantonalnog tužitelja – Branislava Tomaš, punomoćnika oštećenih Bodul Nikice, advokata iz Zenice, dana 05.06.2007.g, izrekao je i javno objavio sljedeću

PRESUDU

OPTUŽENI:

1. **OPERTA SABAHUDIN**, zv.“Sapko“, sin [REDACTED] i [REDACTED] rođen [REDACTED] .g. u [REDACTED] JMBG [REDACTED] nastanjen u [REDACTED] [REDACTED] pravnik, oženjen, otac troje djece, [REDACTED] neosuđivan, ne vodi se drugi krivični postupak,
2. **FRLJAK MUHAREM**, sin [REDACTED] i [REDACTED] rođen [REDACTED] .g. u [REDACTED] JMBG [REDACTED] nastanjen u [REDACTED] nezaposlen, oženjen, otac jednog djeteta, [REDACTED] državljanin [REDACTED] ne vodi se drugi krivični postupak,

3. **OPERTA MEMSUDIN**, zv.“Sutko“, sin [REDAKTIRANO] i [REDAKTIRANO], rođen [REDAKTIRANO] g. [REDAKTIRANO] JMBG [REDAKTIRANO], nastanjen u [REDAKTIRANO] pismen sa završenom Višom tehničkom školom, ranije radio u Njemačkoj, [REDAKTIRANO] državi [REDAKTIRANO] ne vodi se drugi krivični postupak,
4. **ŠIJAK MIRSAD**, zv.“Šiki“, sin [REDAKTIRANO] i [REDAKTIRANO], rođen [REDAKTIRANO] u [REDAKTIRANO] JMBG [REDAKTIRANO] nastanjen u [REDAKTIRANO] oženjen, otac 2 djece, [REDAKTIRANO] pismen sa završenom Muzičkom školom, [REDAKTIRANO] ne vodi se drugi krivični postupak,
5. **AJANOVIĆ MURIS**, zv.“Mujge“, sin [REDAKTIRANO] i [REDAKTIRANO] rođen [REDAKTIRANO] JMBG [REDAKTIRANO] nastanjen u selu [REDAKTIRANO] po zanimanju KV vozač, bez zaposlenja, neoženjen, bez djece, ne vodi se drugi krivični postupak,
6. **ČIZMO ALIJA**, sin [REDAKTIRANO] i [REDAKTIRANO], rođen [REDAKTIRANO] g, u mjestu [REDAKTIRANO] Općina [REDAKTIRANO], JMBG [REDAKTIRANO] nastanjen u [REDAKTIRANO] po zanimanju vozač autobusa, oženjen, otac troje djece [REDAKTIRANO], neosuđivan, ne vodi se drugi krivični postupak,

Na osnovu odredbe čl.299.st.1. tač.c) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine („Sl.novine F BiH, br.35/2003 od 28.07.2003.g),

OSLOBAĐAJU SE OD OPTUŽBE

Da su:

Kao pripadnici Armije Bosne i Hercegovine u vremenskom periodu od 04.11.1993.g, do 06.03.1994.g, suprotno odredbama čl.3. st.2.tač.a) i c) i čl.13.Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima od 12.08.1949.g,u vrijeme oružanog sukoba između postrojbi Hrvatskog vijeća odbrane i Armije BiH, na području Općine Vareš, nad zarobljenim pripadnicima Hrvatskog vijeća odbrane Vareš: [REDAKTIRANO]

[REDAKTIRANO] koji su bili zatočeni u sportskoj dvorani Srednjoškolskog centra, a potom u prostorijama Preduzeća „Auto-trans“ u Varešu, vršili mučenja, fizička maltretiranja i nanošenja boli, pa je tako:

1. **Operta Sabahudin**, kao referent bezbjednosti i pomoćnik komandanta za bezbjednost brigade, naredio, odnosno kao nadređeno lice nije poduzeo odgovarajuće nužne i razumne mjere kako bi spriječio ili kaznio ovakva mučenja i fizička maltretiranja gore navedenih ratnih zarobljenika koja su vršena i u njegovom

prisustvu, kako u njegovoj kancelariji, tako i u drugim prostorijama zgrade Preduzeća „Auto-trans“ i Srednjoškolskog centra.

2. **Frljak Muharem, sam ili zajedno sa ostalim optuženim**, u više navrata vršio fizičko maltretiranje ratnih zarobljenika, tako što je zatočene [REDACTED] [REDACTED], [REDACTED] i [REDACTED], udario rukama i nogama, zatim učestvovao u mučenju zatočenika [REDACTED], kada mu je odrezan pramen kose i kada je natjeran da isti proguta zajedno sa papirnom novčanicom BHD, što je ovaj i učinio, nakon čega je isti natjeran da stoji na jednoj nozi po kojoj je udaran, pri čemu je morao da pjeva: „Evo zore, evo dana, evo Ese i Šabana“, te učestvovao u nanošenju boli zatočenicima [REDACTED] [REDACTED], kada su isti natjerani da sjednu na vrelu termoakumulacionu peć, kojom prilikom je [REDACTED] dok je sjedio na peći udaran gumenom palicom po golim tabanima i cijelom tijelu, kada je [REDACTED] prijećeno nožem da će mu odrezati prst, kojom prilikom je ovaj i zadobio posjekotinu na prstu, kao i kada je [REDACTED] prijećeno da će ga zaklati i baciti u jezero i odvesti u Muzičku školu u Zenici,
3. **Šijak Mirsad, zajedno sa ostalima**, u više navrata vršio fizičko maltretiranje ratnih zarobljenika, tako što je zatočene [REDACTED] udario rukama, nogama i tvrdim predmetima, zatim učestvovao u mučenju zatočenika [REDACTED] kada mu je odrezan pramen kose i kada je natjeran da isti proguta zajedno sa papirnom novčanicom BHD, što je ovaj i učinio, a nakon čega je isti natjeran da stoji na jednoj nozi po kojoj je udaran, pri čemu je morao da pjeva: „Evo zore, evo dana, evo Ese i Šabana“, te je učestvovao u nanošenju boli zatočenicima [REDACTED] i [REDACTED] [REDACTED], kada su isti natjerani da sjednu na vrelu termoakumulacionu peć, kojom prilikom je [REDACTED] dok je sjedio na peći udaran gumenom palicom po golim tabanima i cijelom tijelu, kada je [REDACTED] prijećeno nožem da će mu odrezati prst, kojom prilikom je ovaj i zadobio posjekotinu na prstu,
4. **Operta Memsudin, zajedno sa ostalima**, u više navrata vršio fizičko maltretiranje, tako što je zatočene [REDACTED] [REDACTED] udario rukama i nogama, a [REDACTED] i čekićem po leđima i bubrezima, zatim učestvovao u mučenju zatočenika [REDACTED] kada mu je odrezan pramen kose i kada je natjeran da isti proguta zajedno sa papirnom novčanicom BHD, što je ovaj i učinio, nakon čega je isti natjeran da stoji na jednoj nozi po kojoj je udaran, pri čemu je morao da pjeva: „Evo zore, evo dana, evo Ese i Šabana“, te je učestvovao u nanošenju boli zatočeniku [REDACTED] kada je isti natjeran da sjedne na vrelu termoakumulacionu peć, a zatim mu je glavom udario o zid,
5. **Ajanović Muris, zajedno sa ostalima**, predstavljajući se kao glavni inspektor I-Korpusta, vršio fizičko maltretiranje nad zatočenim [REDACTED] kog je udario šakama u glavu i [REDACTED] kog je udario gumenom palicom, zatim učestvovao u mučenju [REDACTED], kada mu je prijetio da će mu nožem odsijeći spolovilo i [REDACTED] kom je prijetio da će ga zaklati i baciti u jezero, te je učestvovao u nanošenju boli [REDACTED] kada mu je prijetio da će mu nožem odsijeći prst, a koji prst je on tom prilikom ovim nožem i zasjekao, te da će ga osunetiti.,

6. Čizmo Alija, zajedno sa ostalima, učestvovao u nanošenju boli [REDACTED] tako što je kada je isti natjeran da sjedne na vrelu termoakumulacionu peć ovog udarao gumenom palicom po golim tabanima i cijelom tijelu,

čime da bi učinili krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl.156. u vezi sa čl.23. Krivičnog F BiH,

Na osnovu odredbe čl.203. Zakona o krivičnom postupku F BiH, troškovi krivičnog postupka padaju na teret budžetskih sredstava suda.

Na osnovu odredbe čl.212.st.4.ZKP F BiH, oštećeni [REDACTED], [REDACTED] sa imovinskopravnim zahtjevom upućuju se da isti ostvarivaju u parničnom postupku.

O b r a z l o ž e n j e

Kantonavno tužilaštvo-tužiteljstvo ZDK Zenica, podiglo je optužnicu br.Kt: 5/01 od 05.04.2006.g, da su učinili krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl.156. u vezi sa čl.23. KZ F BiH, s tim da je kantonalni tužilac nakon provedenog dokaznog postupka izmijenio optužbu i to neznatno u njenom činjeničnom sadržaju, o čemu je sudu dostavio poseban podnesak, br.Kt-5/01 od 22.05.2007.g.

Odlučujući o podignutoj optužnici, sudija za prethodno saslušanje ovoga suda, potvrdio je optužnicu Odlukom br. 004-0-Kps-06-000 009 od 03.05.2006.g.

Prije otvaranja glavnog pretresa spis je dostavljan Sudu Bosne i Hercegovine, a radi donošenja odluke o prenosu nadležnosti. Rješenjem Suda Bosne i Hercegovine, broj:X-KRN/06/248 od 13.09.2006.g, odlučeno je da će Kantonalni sud u Zenici dovršiti krivični postupak protiv optuženih.

U postupku izjašnjenja o krivnji, ovo ročište održano je 09.06.2006.g, svi optuženi izjasnili su se da poriču krivnju po podignutoj i potvrđenoj optužnici.

U dokaznom postupku na glavnom pretresu kantonalni tužilac je izveo sljedeće dokaze:

Kao svjedoci-oštećeni ispitani su [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zatim svjedoci [REDACTED], [REDACTED] i [REDACTED]. Predloženi svjedok [REDACTED] nije saslušan na glavnom pretresu, a predložen je u optužnici. Navedeni svjedok se nije odazivao po pozivu suda. Izdata je naredba za privođenje koja nije dala rezultat. Prema izvještaju Odjeljenja Sudske policije ZDK, o čemu su sačinili službenu zabilješku, proizilazi da ovaj svjedok živi i radi u Hrvatskoj, nisu utvrdili adresu u Hrvatskoj. Supruga svjedoka u vrijeme izdavanja naredbe bila je na adresi u mjestu stanovanja Općine Vareš, gdje je naznačena adresa svjedoka, te je izjavila da se njen muž više

neće vraćati u BiH, da navodno ne želi davati izjave i da ona, također, seli u Hrvatsku po završetku školske 2007.g. U daljem postupku kantonalni tužilac nije predlagao druge načine ispitivanja ovoga svjedoka ili eventualno čitanje zapisnika u toku istrage.

Kao svjedoci odbrane ispitani su [REDACTED]

[REDACTED] n. [REDACTED]

Ispitan je kao stalni sudski vještak medicinske struke dr Ćemalović Omer, neuropsihijatar, zaposlen u Neuropsihijatrijskoj bolnici Sarajevo.

Kao dokaz optužbe kojom se pobijaju navodi svjedoka odbrane, ispitan je svjedok [REDACTED]

Kao dokazi optužbe kantonalni tužilac je sudu stavio na uvid određene materijalne dokazepismena, na način da je iznio njihov sadržaj, i to:

- Rješenje organa bezbjednosti 322.Lake brigade I-Korpusa, br. 04/225-3/94 od 07.03.1994.g, koje rješenje se odnosi na svjedoka oštećenog [REDACTED]
- Potvrda Brigade Hrvatskog vijeća odbrane (HVO) Bobovac, Općina Vareš, zbornu područje Vitez, br.02/1-471/94 od 20.02.1994.g, koja se odnosi na [REDACTED] i njegove pripadnosti HVO,
- Rješenje I-Korpusa Armije Bosne i Hercegovine (ARBiH), 322.Lake brigade, br.04/225-3/94 od 07.03.1994.g, koje rješenje se odnosi na svjedoka oštećenog [REDACTED]
- Potvrda-certifikat Komiteta Internacionalnog crvenog križa, br.2-378789 od 13.05.1994.g,
- Fotokopija lične karte na ime svjedoka-oštećeni [REDACTED] izdata od Internacionalnog crvenog križa b [REDACTED]
- Uvjerenje Uprave za odbranu Zenica, Odjel za odbranu Vareš, br.18-41-1-04-01-24-26/05 od 18.03.2005.g,
- Potvrda Komiteta Internacionalnog crvenog križa oznake BAZ 366426 od 22.08.1994.g,
- Medicinska dokumentacija koja se odnosi na svjedoka-oštećenog [REDACTED], br.2181/94 od 26.09.1994.g, a povodom ljekarskih pregleda izvršenih u Hotelu „Zenit“ u Neumu, zatim medicinska dokumentacija za istog svjedoka u vezi fizikalne rehabilitacije izvršene u Makarskoj, isprava izdata 05.07.1994.g, medicinski nalazi za istog svjedoka iz Bolnice Mostar, te druga medicinska dokumentacija koja se odnosi na istog svjedoka izdata od Doma zdravlja Čitluk i Bolnice Mostar,
- Medicinska dokumentacija na ime svjedoka-oštećenog [REDACTED] br.472/05, zatim medicinska dokumentacija za istog svjedoka izdata od Bolnice Dubrava, Odjel Psihijatrija, br. medicinskog nalaza 05, te druga medicinska dokumentacija koja se odnosi na ovog svjedoka,
- Rješenja o otpustu iz Vojno-istražnog zatvora u Varešu [REDACTED]
- Izvještaj Ministarstva odbrane-obrane BiH, br.08-04-1660-4/06 od 09.05.2006.g, a radi se o izvještaju o pripadnosti optuženih Armiji BiH, uz ovaj izvještaj dostavljene su kopije personalnih kartona,
- Potvrde-certifikati o registraciji svjedoka-oštećenih, u kojima se potvrđuje da su određeni period bili zatvoreni u Vojno-istražnom zatvoru u Varešu.

Privremena formacija Lake brigade Oružanih snaga Republike Bosne i Hercegovine,

- Rješenje ARBiH, I-Korpusa, 322.Lake brigade o pokretanju disciplinskog izviđaja protiv [REDACTED]
- Pravilo za rad Službe bezbjednosti u OS RBiH izdato u („Sl.listu RBiH“ br.2/92),
- Izvodi iz kaznene evidencije za optužene.

Branitelji optuženog Operta Sabahudina, u izvođenju dokaza odbrane stavili su sudu na uvid 37 materijalnih dokaza i o tome dali određena obrazloženja, i to:

- Dokaz br.1, skica ratnih zbivanja kada je došlo do zarobljavanja svjedoka oštećenih [REDACTED] i [REDACTED]
- Dokaz br.2, isprava ARBiH 6-Korpus 304.Brdska brigada, Organ bezbjednosti, br.04-1405-176/93 od 13.11.1993.g, o preuzimanju pritvorenih pripadnika HVO Vareš,
- Dokaz br.3, medicinska dokumentacija i zdravstveni karton Medicine rada, koje isprave se odnose na svjedoka oštećenog [REDACTED]
- Dokaz br.4, medicinska dokumentacija koja se odnosi na svjedoka-oštećenog [REDACTED]
- Dokaz br.5, isprava Armije BiH, isturenog komandnog mjesta OG-3, br.akta 07/020-12 od 01.12.1993.g, koja isprava govori o operativnom radu prema pripadnicima HVO u pritvoru,
- Dokaz br.6, isprava Opštine Vareš, Predstavništva Skupštine opštine, br.01-732/94 od 06.03.1994.g, radi se o dopisu koji je dostavljen Glavnom štabu Vrhovne komande Armije RBiH, Generalu Armije, Komandantu [REDACTED]
- Dokaz br.7, dokument Armije BiH, Komande II-Korpusa, Organa bezbjednosti, br.07/011-11 od 24.11.1993.g, a ovim se dokumentom obavještava Sektor državne bezbjednosti o licima koja su posjećivala pritvorene pripadnike HVO-a, druga isprava iz ovog dokaza odnosi se na potvrdu Internacionalnog komiteta crvenog križa, a odnosi se na [REDACTED]
- Dokaz br.8, Informacija br.2, o zarobljenim pripadnicima Postrojbi HVO-a, koja Informacija je upućena Komandi II-Korpusa, Organu bezbjednosti,
- Dokaz br.9, zdravstveni karton Medicine rada svjedoka -oštećenog [REDACTED]
- Dokaz br.10, Informacija o masakru u Stupnom Dolu, sačinjena od Armije RBiH, 6-Korpusa, OG Istok, isturenog komandnog mjesta I, dokument je označen kao strogo povjerljiv, br.10-100/1+1/93 od 24.10.1993.g,
- Dokaz br.11, sačinjen od Opštine Vareš, Ratnog Predsjedništva, br.01-349/93 od 24.10.1993.g, ova isprava dostavljena je Institutu za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo,
- Dokaz br.12, Naredba Komande II-Korpusa iz Tuzle, br.01/1444 od 19.11.1993.g,
- Dokaz br.13, odnosi se na dopis koji je dostavljen Štabu Vrhovne komande OS od Centra veze. Dokument nosi br.05/51-33 od 08.11.1993.g,
- Dokaz br.14, odnosi se na pisani Izvještaj načelnika Bezbjednosti II-Korpusa [REDACTED], a ovaj Izvještaj dostavljen je Komandi II-Korpusa, organu bezbjednosti,
- Dokaz br.15, isprava sačinjena od Armije RBiH, Komande isturenog Komandnog mjesta II-Korpusa, iz sela Očevlje, isprava nosi oznaku strogo pov.br.01/2205-574 od 01.01.1994.g. Ovaj dokument dostavljen je Komandi II-Korpusa, sektoru vojne bezbjednosti,
- Dokaz br.16, kopija isprave koja se odnosi na podatke o optuženim. Ovaj dokaz izvela je i optužba,

- Dokaz br.17, odnosi se na Naredbu koju je potpisao brigadni general [REDACTED]. Naredba nosi oznaku Komande II-Korpusa Armije RBiH, pov.br.03/751-7 od 18.12.1993.g,
- Dokaz br.18, radi se o Naredbi, dopune naređenja koju je, također, potpisao komandant II-Korpusa [REDACTED]. Naredba nosi oznaku, strogo pov.br.01/1444-1 od 21.11.1993.g. Ova Naredba upućena je Komandi Isturenog komandnog mjesta OG-3 Vareš, i to na ruke [REDACTED] a [REDACTED]
- Dokaz br.19, odnosi se na Naredbu Komandanta Isturenog komandnog mjesta II-Korpusa, Naredbu je potpisao [REDACTED] 04.01.1994.g,
- Dokaz br.20, isprava izdata od Armije RBiH, Komande isturenog komandnog mjesta II-Korpusa, selo Očevlje, dokument nosi oznaku str.pov.br.01/2205-574 od 01.01.1994.g,
- Dokaz br.21, dokument Armije BiH, Isturenog komandnog mjesta OG-3, br.akta 07/030-12 od 05.12.1993.g. Dokument govori o učesnicima masakra u Stupnom Dolu, a koja Informacija je sačinjena na osnovu obavljenog informativnog razgovora sa ratnim zarobljenicima HVO –a Vareš, među kojima su i svjedoci-oštećeni [REDACTED]
- Dokaz br.22, isprava potpisana od organa bezbjednosti, a vojno lice [REDACTED]. Ova isprava govori o puštanju dijela pripadnika zarobljenih HVO-a, br.dokumenta je 10-058.12/93 od 21.12.1993.g.,. Kao dokaz br.22, pojavljuje se i isprava potpisana od načelnika [REDACTED] koja je upućena Isturenom komandnom mjestu II-Korpusa Vareš. Na ovoj ispravi su navedeni zadaci. Isprava nosi oznaku Komande II-Korpusa, sektora bezbjednosti, br. SP-10-711-90/93 od 29.11.1993.g,
- Dokaz br.23, odnosi se na izvod iz matične knjige vjenčanih. Radi se o zaključenju braka između optuženog [REDACTED] Sabahudina i [REDACTED] Brak je zaključen 30.12.1993.g,
- Dokaz br.24, isprava izdata od Armije RBiH, Komande II-Korpusa, Sektora bezbjednosti. Ovu ispravu potpisuje načelnik [REDACTED] Broj isprave 04/2448-1 od 30.03.1994.g. Dokument se upućuje Isturenom komandnom mjestu I-Korpusa, a traže se saznanja o zarobljenim pripadnicima HVO-a,
- Dokazi br.25,br.26 i br.27, odnose se na pismene nalaze i mišljenja stalnog sudskog vještaka iz oblasti neuropsihijatrije, prim.dr.Omera Čemalovića. Ovi nalazi odnose se na svjedoke-oštećene [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED],
- Dokaz br.28, je potvrda-certifikat Internacionalnog komiteta crvenog križa. Odnosi se na [REDACTED] koji je bio ratni zarobljenik do 06.03.1994.g, a kao zarobljenik registriran je 11.11.1993.g,
- Dokaz br.30, govori o izvještaju o angažovanju Vojne policije u periodu od 19-27.11.1993.g. Ovaj izvještaj sačinjen je od Armije RBiH, Združenih snaga vojne policije. Ispravu je potpisao komandant policijskih jedinica [REDACTED]
- Dokaz br.31, isprava izdata od II-Korpusa, Isturenog komandnog mjesta iz sela Očevlje, br.01/2205-634 od 04.01.1994.g. Dokument je upućen Komandi II-Korpusa, na ruke načelnika veze,
- Dokaz br.32, isprava sačinjena od Komande I-Korpusa, Sektor bezbjednosti Armije RBiH, br 04/2280-1 od 28.02.1994.g. Ispravu je potpisao načelnik [REDACTED] Isprava govori o postupku koji treba provesti prema HVO-u, Brigade Bobovac iz Vareša,
- Dokaz br.33, također, isprava koju je potpisao [REDACTED]ić, odnosi se, također, na zadatke koje treba sprovesti u postupku sa zarobljenim pripadnicima HVO-a,
- Dokaz br.34, odnosi se na rješenje potpisano od optuženog Operta Sabahudin. U rješenju se navodi da je [REDACTED] proveo u Vojno istražnom zatvoru od 23.10.1993. do 06.03.1994.g. Isti ovaj dokaz izvela je i optužba,

- Dokaz br.36 i 37, odnosi se na propise. Radi se o Naredbi o primjeni pravila međunarodnog ratnog prava u OS RBiH. Ova Naredba donesena je i objavljena u („Sl.listu Armije RBiH“ 15.11.1992.g). Drugi propis odnosi se na humanitarno pravo, Ženevske konvencije i dodatne protokole. Na ove propise branioci odbrane su se pozvali tokom završne riječi.

Kao dokaz čije izvođenje je naložio predsjednik vijeća, izvršen je uvid u krivični spis Okružnog vojnog suda u Zenici, br.IK-2/95, a odnosi se na okrivljenog [REDACTED] Ovog svjedoka ispitao je kantonalni tužilac na glavnom pretresu.

Zasnivajući presudu na činjenicama i dokazima koji su izneseni na glavnom pretresu, a nakon dužne savjesne ocjene svakog dokaza pojedinačno i u vezi s ostalim dokazima i na osnovu takve ocjene, primjenjujući i osnovno načelo iz Zakona o krivičnom postupku, slobodna ocjena dokaza, sud je izveo sljedeće zaključke:

Kantonalni tužilac podignutom optužbom stavlja na teret optuženima da su u vrijeme oružanog sukoba koji nema karakter međunarodnog sukoba između Armije BiH i Hrvatskog vijeća odbrane, nisu se pridržavali odredaba čl.3.st.2. tač. a) i c) i čl.13.Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima od 12.08.1949.g, u vrijeme oružanog sukoba između Postrojbi HVO-a i Armije BiH, na području Općine Vareš, nad zarobljenim pripadnicima HVO-a Vareš: [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] i [REDACTED], koji su bili zatočeni u sportskoj dvorani Srednjoškolskog centra, a potom u prostorijama Preduzeća „Auto-trans“ u Varešu, vršili, **mučenja, fizička maltretiranja i nanošenja boli**, u vrijeme, mjestu i na način, kako je to opisano u dispozitivu oslobađajuće presude.

Kantonalni tužilac navodi da su optuženi sa ratnim zarobljenicima postupali suprotno odredbama čl.3. st.2.tač.a) i c) i čl.13.Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima od 12.08.1949.g. Ova odredba reguliše oružani sukob koji nema karakter međunarodnog sukoba, a koji izbije na teritoriji jedne od visokih strana ugovornica, a dalje reguliše da je svaka od strana u sukobu dužna da primjenjuje određene odredbe. U tom cilju zabranjeni su i zabranjuje se u svako doba i na svakom mjestu, povrede koje se nanose životu i tjelesnom integritetu, naročito sve vrste ubistava, osakaćenja, svireposti i mučenja, te povrede ličnog dostojanstva, naročito uvredljivi i ponižavajući postupci. Član 13.Ženevske konvencije.....reguliše da se sa ratnim zarobljenicima mora postupati čovječno, a dalje nedozvoljeno je dovođiti u ozbiljnu opasnost zdravlje ratnih zarobljenika, a ratni zarobljenici ne mogu biti podvrgnuti tjelesnom osakaćivanju ili medicinskom ili naučnom opitu ma koje prirode on bio, ako to nije opravdano liječenjem ratnog zarobljenika i ne vrši se u njegovom interesu. Prema stavu 2. ove Odredbe, ratni zarobljenici moraju se u svako doba štiti, naročito protiv svakog akta nasilja, ili zastrašivanja protiv uvreda i javne radoznalosti.

Po ocjeni ovoga suda optuženima se ne može staviti na teret da su u vremenskom ratnom periodu postupali suprotno čl.3. i 13.Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima. Ovim Odredbama načelno se uređuju pravila kada dođe do oružanog sukoba koji nema karakter međunarodnog sukoba.

Odredbom čl.130.Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima, regulisane su teške povrede, a navedena odredba glasi:

„Teške povrede koje se imaju u vidu u prthodnom članu jesu povrede koje obuhvaćaju jedno od sljedećih djela, ako su one izvršene protiv lica i dobara koje štiti KONVENCIJA: hotimično ubistvo, mučenje ili nečovječno postupanje, podrazumijevajući tu i biološke opite, namjerno prouzrokovanje velikih patnji, ili nanošenje ozbiljnih povreda tijelu i zdravlju, prisiljavanje ratnog zarobljenika da služi u oružanim snagama neprijateljske sile, ili njegovo lišavanje prava da bude redovno i nepristrasno suđen prema odredbama ove Konvencije.“

Odredba čl.156. Krivičnog zakona F BiH, sadrži ista obilježja kao i čl.130. Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima, a navedena odredba propisuje:

„Tko kršeći pravila međunarodnog prava naredi da se prema ratnim zarobljenicima vrše ubojstva, mučenja, nečovječna postupanja, biološki, medicinski ili drugi naučni eksperimenti, uzimanje tkiva ili organa radi transplantacije, nanošenje velikih patnji ili povreda tjelesnog integriteta ili zdravlja, prisiljavanja na vršenje službe u oružanim snagama neprijatelja ili lišavanja prava na pravilno i nepristrasno suđenje, ili tko izvrši neko od navedenih djela.“

Kako kantonalni tužilac optužnicom optuženima stavlja na teret da su učinili krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl.156. u vezi sa čl.23.KZ F BiH, to bi optuženi mogli postupati isključivo suprotno odredbi čl.130. Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima. Nedvojbeno je vidljivo da su obilježja krivičnog djela iz čl.156.Krivičnog zakona F BiH, istovjetna obilježjima iz čl.130.Ženevske konvencije. Stoga, ovaj sud zaključuje da bi optuženi u datoj situaciji mogli eventualno odgovarati za teške povrede po čl.129. i 130. Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima.

Iz ocjene izvedenih dokaza optužbe i odbrane, sud je utvrdio postojanje oružanog sukoba između Armije RBiH i HVO-a na području Općine Vareš. Postojanje oružanog sukoba proizlazi i iz okončanog predmeta protiv [REDAKTIRANO] koji je 08.05.2006.g, osuđen na 12 godina zatvora od Haškog tribunala, zbog teških povreda Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima iz 1949.g (ubistva, nečovječno postupanje, oduzimanje imovine i uništavanje širokih razmjera). Ovaj ratni zločin počinjen je u selu Stupni Do, Općina Vareš, koji je rezultirao smrću najmanje 37 osoba bošnjačke nacionalnosti, uključujući muškarce, žene, starce i djecu. Nadalje, ovaj sud je donio nepravomoćnu presudu br.K-26/01 od 11.05.2007.g, kojom je oglašen krivim [REDAKTIRANO] zbog krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl.154.st.1. Krivičnog zakona FBiH. Optuženi [REDAKTIRANO] navedenom nepravomoćnom presudom odgovarao je i za ratni zločin koji se desio 23.10.1993.g, u selu Stupni Do, Općina Vareš, za koji krivični događaj je odgovarao Haški optuženik [REDAKTIRANO]

Posljedice oružanih sukoba u 1993. između Armije RBiH i HVO-a su ratni zarobljenici pripadnici Oružanih snaga i jedne i druge strane u sukobu. Tako je došlo do zarobljavanja oko 30 pripadnika HVO-a na području Općine Vareš, koji su bili ratni zarobljenici Armije RBiH, u periodu od 04.11.1993.g. do 06.03.1994.g, a među njima su bili svjedoci-oštećeni [REDAKTIRANO]. Oni su imali status ratnih zarobljenika i bili su u vlasti protivitičke strane Armije RBiH. Nije sporna ni činjenica da je Vojno-istražni zatvor u Varešu, gdje su čuvani ratni zarobljenici, bio prvo u Srednjoškolskom centru u Varešu, a zatim u prostorijama Preduzeća „Auto-trans“ u Varešu, kako je to naznačeno u dispozitivu oslobađajućeg dijela optužbe. Također, u istom periodu u Vojno-istražnom zatvoru u istim prostorijama bili su zatvarani i određeni pripadnici Armije R BiH koji su učinili određene disciplinske prekršaje ili su ispitivani radi sumnje da su izvršili

krivično djelo. Ovi pritvorenici su čuvani u posebnim prostorijama zgrade, odnosno nisu bili u istim prostorijama gdje su bili ratni zarobljenici pripadnici HVO-a. Međutim, očigledno je da su znali jedni za druge, što proizlazi iz iskaza saslušanih svjedoka. U toku krivičnog postupka, optužba se nije izjašnjavala kojoj vojnoj formaciji je pripadao Vojno istražni zatvor u Varešu. Iz izvedenih dokaza odbrane, sud zaključuje da je Vojno istražni zatvor bio prvo u zoni vojne odgovornosti II-Tuzlanskog korpusta, a početkom 1994.g, u mjesecu januaru Vojno istražni zatvor bio je u nadležnosti I-Korpusa. Navedene činjenice nisu sporne, a ni osporavane od stranaka i to nedvojbeno proizilazi iz izvedenih dokaza optužbe, a i odbrane.

Status ratnih zarobljenika oštećenih proizilazi i iz izvedenih dokaza optužbe, takve činjenice nije osporavala ni odbrana. Materijalnim dokazom Internacionalnog komiteta crvenog križa iz Ženeve konstatuje se da je [REDACTED] imao status ratnog zarobljenika, da je prvo bio zatočen u mjestu Breza, zatim u Varešu. Kao ratni zarobljenik registriran je 11.11.1993.g, a oslobođen je zarobljeništva 06.03.1993.g. U ovoj potvrdi-certifikatu konstatuje se da je redovito posjećivan od 11.11.1993.g do 24.02.1994.g.

U spisu postoji i potvrda-certifikat za svjedoka-oštećenog [REDACTED]. I ova potvrda je izdata od Internacionalnog komiteta crvenog križa Ženeva i to 22.08.1994.g, u Zagrebu. Ovom potvrdom konstatuje se da je oštećeni [REDACTED] imao status zarobljenika i to u mjestu Vareš. Prema ovoj ispravi oštećeni kao zarobljenik registriran od strane Međunarodnog komiteta 09.02.1994.g, a u zarobljeništvu se nalazi i 05.01.1994.g, a iz zarobljeništva je oslobođen 06.03.1994.g. Rješenjem Armije RBiH, I-Korpusa-322.Lake brigade, konstatuje se da je oštećeni [REDACTED] proveo u Vojno-istražnom zatvoru od 24.12.1993. do 06.03.1994.g, da se u momentu otpuštanja protiv istog ne vodi krivični postupak. Ovo rješenje potpisao je optuženi Operta Sabahudin, a izdato je 07.03.1994.g. Na rješenju stoji da je Operta Sabahudin pomoćnik komandanta za bezbjednost 322.Lake brigade.

Na zahtjev oštećenog [REDACTED] istom je izdata potvrda Službe za civilnu zaštitu Općine Vareš. Ova potvrda izdata je 2005.g, u kojoj se navodi da je [REDACTED] bio pripadnik Civilne zaštite u vremenu od 10.07.1992.g do 24.12.1993.g, a od ovog zadnjeg datuma nalazi se u Vojno-istražnom zatvoru. Ova činjenica znači da oštećeni [REDACTED] nije zarobljen u borbi kao pripadnik HVO-a, a prema njegovoj izjavi lišen je slobode zbog toga što je navodno pomagao nekim pripadnicima HVO-a da pobjegnu iz zatvora.

Također, iz izvedenih dokaza odbrane i optužbe proizilazi da su oštećeni [REDACTED] i [REDACTED] an [REDACTED], zarobljeni kao pripadnici HVO-a. Oštećeni [REDACTED] zarobljeni su u oružanom sukobu kada je došlo do pucnjave i ranjavanja [REDACTED]. Oštećeni [REDACTED] av zarobljen je u vrijeme kada je bio kući u Varešu. Ovaj svjedok posebno izjavljuje da on nije ni htio više da se vrati u postrojbu HVO-a, čiji je bio pripadnik, a zbog ratnog zločina koji se dogodio u Stupnom Dolu i za koji je odgovoran Rajić Ivica. Ovaj oštećeni bez posebnog pitanja navodi da je imao namjeru osobno ubiti [REDACTED]. Oštećeni -svjedok [REDACTED] to nije bio pripadnik HVO-a i po tome ne bi mogao imati status ratnog zarobljenika. Ovo osobito proizilazi iz dokaza koji je ponudila optužba, a radi se o potvrdi Službe za civilnu zaštitu Općine Vareš, koja potvrda je izdata u 2005.g, a iz koje proizilazi da je [REDACTED] bio pripadnik Civilne zaštite od 01.07.1992. do 24.12.1993.g. Dakle, nedvojbeno proizilazi da je bio pripadnik CZ sve do lišenja slobode 24.12.1993.g, kada je bio u Vojno-istražnom zatvoru Armije RBiH. U ovom zatvoru bio je sve do oslobađanja 06.03.1994.g. kada su inače pušteni svi ratni zarobljenici, a među njima i [REDACTED]. Dakle, iako [REDACTED] nije bio ratni zarobljenik,

očito je da je bio u Vojno-istražnom zatvoru i u grupi sa ostalim ratnim zarobljenicima HVO-a.

Ratni zločin koji se desio 23.10.1993.g, u selu Stupni Do, Općina Vareš, imao je za posljedicu i nastavljanje sukoba između Armije RBiH i HVO-a, te i zarobljavanja određenih pripadnika HVO-a. Obzirom da se ovo desilo neposredno nakon ratnog zločina u mjestu Stupni Do, to ovaj sud zaključuje da je kod pripadnika druge strane izazvao određeni bijes i osvetu u prvim danima zarobljavanja. Stoga, sud prihvata kao tačnu činjenicu koja proizilazi iz iskaza svjedoka-oštećenog [REDACTED] i [REDACTED], da su od više pripadnika Armije RBiH, koji su se nalazili u zgradi Srednjoškolskog centra, zadobili više povreda u tijelo, kada su isti pripadnici Armije RBiH istovremeno svi ih tukli po tijelu, sve dok ih nije zaštitio jedan vojni policajac.

Shodno izloženom, proizilaze nesporne činjenice koje nisu osporavali ni odbrana, a ni optužba, a naznačene činjenice su utvrđene izvođenjem dokaza i od strane suda. **Ostaje sporno da li je u kritično vrijeme vršeno mučenje ratnih zarobljenika [REDACTED] i [REDACTED] zarobljenika oštećenog [REDACTED], te da li su isti fizički maltretirani, te da li je došlo do nanošenja boli istima, te da li su ovo djelo učinili optuženi.**

Mučenje je djelo protiv osoba-ratnih zarobljenika koje je sadržano u obilježjima krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl.156.Krivičnog zakona F BiH, a sadržano je i u čl.130. Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima od 12.08.1949.g. Djelo mučenja protiv osoba sadržano je također, i u Statutu Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju i to u čl.2. U navedenim odredbama ne postoje djela kao obilježja, kao što je fizičko maltretiranje i nanošenja boli. Nanošenje boli sadržano je u djelu prema osobama koje se sastoje u hotimičnom nanošenju velikih patnji ili teških povreda tijela ili zdravlja. Ovo bi trebalo značiti da obično fizičko maltretiranje i nanošenje manje boli ne bi moglo predstavljati obilježje krivičnog djela po čl.156.KZ F BiH, a to nije sadržano ni u Ženevskoj konvenciji o postupanju sa ratnim zarobljenicima, te Statutu Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju.

U daljem toku izlaganja, sud će se baviti pitanjem da li su svjedoci-oštećeni [REDACTED], [REDACTED] mučeni u kritično vrijeme, te da li je bilo fizičkog maltretiranja i nanošenje boli, odnosno da li ovo fizičko maltretiranje i nanošenje boli, ako je bilo prisutno, ima obilježja mučenja i nanošenja velikih patnji ili teških povreda tijela ili zdravlja.

Kako je optuženi Operta Sabahudin optužen da je u kritično vrijeme bio nadređena osoba, koji je izdavao naredbe da se vrše navedena mučenja i fizička maltretiranja, to će sud u daljem izlaganju izložiti zaključak da li su izvršena djela koja imaju obilježja mučenja i nanošenja velikih patnji ili teških povreda ili zdravlja, te da li je optuženi imao efektivnu-komandnu kontrolu nad optuženima, ukoliko je došlo do izvršenja krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl.156.KZ F BiH.

U toku trajanja glavnog pretresa, a i u toku završne riječi, kantonalni tužilac nije objasnio i definisao šta predstavlja djelo „mučenja ratnih zarobljenika“.

Na osnovu Međunarodnog prava, mučenje se definiše kao težak bol ili patnja, a svedno je da li se radi o fizičkoj boli ili mentalnoj, koju je nanio predstavnik jedne vlasti, ili je nanijeta

na njegov podsticaj ili uz njegovu saglasnost ili pristanak. Nije sporna činjenica da je mučenje zabranjeno svim međunarodnim propisima, jer se radi o opasnosti koja ugrožava život.

Prema tome, elemenat mučenja predstavlja nanošenje djelom ili propustom, teške tjelesne ili duševne boli ili patnje. Neka djela izvršena prema žrtvama neizostavno izazivaju tešku psihičku bol ili patnju, kao što su silovanje i drugi oblici seksualnog nasilja, hotimično ubistvo i drugo. Mučenje predstavlja konkretnu izvršenu radnju koja je za posljedicu imala nanošenje teške fizičke boli i patnje ili duševne patnje. Shodno tome, obilježja mučenja ne predstavljaju radnje koje se sastoje u prijetnji žrtvi, da će u budućnosti biti izložena postupcima mučenja, a osobito djelima koja se nisu desila ni u prošlosti, ni u budućnosti. Polazeći od ove postavke, sud zaključuje da navodi u optužnici „zaklat ću te, bacit ću te u jezero, odvest ću te u Muzičku školu u Zenici, osunetit ću te, odrezat ću ti prst“, nemaju obilježja krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl.156.Krivičnog zakona F BiH, odnosno ne predstavljaju djelo mučenja prema Ženevskoj konvenciji o postupanju sa ratnim zarobljenicima iz 1949.g. a ova djela nisu propisana kao ratni zločin drugim međunarodnim propisima. Navedene prijetnje, u dispozitivu oslobađajuće presude, nemaju obilježja nanošenja teške fizičke boli i patnje, a navedenim radnjama to se ne može ni izazvati. Teška fizička bol, patnja ili duševna patnja u konkretnom slučaju nije ni postojala, obzirom da ni jedna navedena prijetnja nije realizovana u kritično vrijeme u Vojno-istražnom pritvoru Vareš. Neke navedene prijetnje imaju i neozbiljan zaključak u razmišljanju šta bi to moglo značiti, kada se u optužnici navodi kao prijetnja „odvest ću te u Muzičku školu u Zenici“.

Iznoseći navedeni zaključak, sud se u daljem izlaganju neće baviti naznačenim prijetnjama, obzirom da navedene prijetnje ne predstavljaju djelo mučenja iz čl.156.Krivičnog zakona F BiH.

Podignutom optužnicom kantonalni tužilac nalazi da fizičko maltretiranje i nanošenje boli predstavljaju djelo mučenja ratnih zarobljenika prema čl.156.KZ FBiH, kao i djelo mučenja prema Ženevskoj konvenciji o postupanju sa ratnim zarobljenicima iz 1949. U toku postupka kantonalni tužilac je trebao dokazati da su optuženi Frljak Muharem, Operta Memsudin, Šijak Mirsad, Ajanović Muris i Čizmo Alija namjerno određenim radnjama oštećenima nanosili teške tjelesne ili duševne boli, ili patnje. U optužnici se ne navodi motiv djela optuženih zbog čega su opisane radnje i izvršene. Ukoliko bi se dokazalo da su te radnje izvršene, onda bi sud mogao samo zaključiti da su radnje izvršene zbog toga što su oštećeni bili pripadnici suprotne neprijateljske strane, ili se je mučenjem trebalo ishoditi informacija od oštećenih u vezi izvršenog ratnog zločina u selu Stupni Do, na koju činjenicu ukazuju i određene isprave koje je ponudila odbrana.

O ratnom zločinu govori dokaz broj 10, a koji nosi naslov Informacija o masakru u Stupnom Dolu. U ovoj Informaciji navode se osobe koje su ubijene, među kojima su i djeca, starci i bolesnici, te da su o događaju obaviještene strane UNPROFOR-a.

Dokazom br.21, objašnjava se da je od strane organa bezbjednosti II-Korpusa vođen informativni razgovor sa ratnim zarobljenicima i oštećenima, a da bi se došlo do informacije, ko je učestvovao u ratnom zločinu i masakrsu koji se desio 23.10.1993.g. u selu Stupni Do. Navedenu ispravu koji predstavlja dokaz 21, potpisao je [REDACTED] i u njemu se, između ostalog, navodi da su određene informacije o imenima i pripadnicima HVO-a i šireg, koji su aktivno učestvovali u navedenom masakru, dali oštećen [REDACTED]

Izvođenjem dokaza optužbe, a osobito ispitivanjem oštećenih i drugih svjedoka, iznošenjem činjenica iz medicinske dokumentacije i drugih isprava, optužba je pokušala dokazati da je u

kritično vrijeme izvršeno mučenje oštećenih, fizičko maltretiranje i nanošenje boli. Optuženi Operta Sabahudin optužuje se da je naredio mučenje, odnosno kao nadređeno lice nije poduzeo odgovarajuće nužne i razumne mjere kako bi spriječio mučenja ratnih zarobljenika. Ostali optuženi optužuju se da su bili direktni izvršioци djela mučenja ratnih zarobljenika, ili su u tome zajednički učestvovali.

Imajući u vidu činjenicu da su optuženi Frljak Muharem i drugi, oslobođeni od optužbe, jer nije dokazano da su učinili krivično djelo za koje su optuženi, a kako odgovornost optuženog kao nadređene osobe zavisi od krivične odgovornosti ostalih optuženih, to je sud optuženog Operta Sabahudina oslobodio od optužbe, na osnovu čl.299. st.1. tač.c) Zakona o krivičnom postupku F BiH.

Iz provedenog krivičnog postupka nedvojbeno proizilazi da optuženi Operta Sabahudin, kao referent bezbjednosti i pomoćnik komandanta za bezbjednost brigade, nije imao status nadređene osobe i nije imao efektivnu kontrolu nad optuženima, što znači da istima nije mogao komandovati, zbog čega ne može odgovarati po komandnoj odgovornosti.

U dokazima koje je izvela optužba u pogledu vojnog statusa optuženog Operta Sabahudina postoje određene protivrječnosti. Navodi se da je kao referent bezbjednosti imao status nadređene osobe počev od 04.11.1993.g, pa do postavljenja za pomoćnika komandanta za bezbjednost. U optužnici nije navedeno do kojeg datuma je optuženi Operta Sabahudin bio referent za bezbjednost, a od kada je postavljen za pomoćnika komandanta za bezbjednost i u kojoj brigadi. Nadalje, iz dostavljenih podataka Ministarstva odbrane BiH, broj 08-04-1660-4/06 od 09.05.2006.g, uopšte se ne može utvrditi da je optuženi Operta Sabahudin kao vojno lice imao status referenta za bezbjednost. U naznačenom dokazu navodi se 22.02.1993.g. da je komandir čete od 15.04.1993.g, pomoćnik komandanta za bezbjednost, a od 28.04.1994.g, referent za obavještajne poslove. Iz navedenih isprava proizilazi da optuženi Operta Sabahudin, kao vojno lice nije imao nikada status referenta bezbjednosti.

Ako je optuženi Operta Sabahudin bio pomoćnik komandanta za bezbjednost u 322.Lakoj brigadi (dokaz optužbe), tada nedvojbeno proizilazi da u privremenoj formaciji ove brigade ne postoji vod vojne policije kojim bi komandovao optuženi Operta Sabahudin. Postoji jedino formacijsko mjesto referent bezbjednosti, koje vojno lice bi bilo direktno podređeno u komandovanju od strane pomoćnika komandanta za bezbjednost.

Prema propisu Pravilo za rad Službe vojne bezbjednosti u Oružanim snagama RBiH (Pravilo objavljeno u „Sl.listu RBiH“ br.2/92), također je vidljivo da referent bezbjednosti i pomoćnik komandanta za bezbjednost nema status nadređene vojne osobe, koja efektivno komanduje i izdaje određene naredbe. Prema tač. 8 i 9. navedenih Pravila „pripadnik službe vojne bezbjednosti neposredno su potčinjeni starješini komande jedinice i ustanove u kojoj se nalaze“. „Za svoj rad pripadnici Službe vojne bezbjednosti odgovorni su komandantu jedinice u kojoj se nalaze“. Dakle, iz ovog Pravila za rad Službe vojne bezbjednosti apsolutno proizilazi da optuženi Operta Sabahudin kao referent bezbjednosti i pomoćnik komandanta za bezbjednost ne ostvaruje komandnu funkciju, odnosno svi pripadnici Službe vojne bezbjednosti za svoj rad odgovorni su komandantu u jedinici. Ovo znači da oni ne mogu donositi naredbe, niti efektivno komandovati određenim dijelom jedinice, kao što je vojna policija ili referentima.

Kada je u pitanju komandna odgovornost o istoj je u više predmeta raspravljao Haški tribunal tako da su u postojećim pravomoćnim presudama zauzeti određeni stavovi. Prema Pravilima

Statuta Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, čl.7,(1) propisana je komandna odgovornost koja glasi: „Osoba koja je planirala, poticala, naredila, počinila ili na drugi način pomogla i podržala planiranje, pripremu ili izvršenje krivičnog djela navedenog u čl.2-5.Statuta individualno je odgovorna za to krivično djelo.“ Prema optužnici proizilazi da je optuženi Operta naredio mučenje, odnosno nije poduzeo bilo kakvu radnju da spriječi mučenje. Međutim, iz navedenih propisa, apsolutno je vidljivo da on nije imao status vojnog lica koje bi moglo izdati određenu naredbu ili koje bi moglo spriječiti određena krivična djela.

Iz provedenog dokaza optužbe i odbrane, također, ničim nije dokazano da je optuženi Operta Sabahudin, naređivao mučenja, ili da je bio u situaciji da kao nadređeno vojno lice spriječi mučenja. Podignutom optužnicom nije precizirano kada su se i gdje su se desila određena djela mučenja, optužnicom nije objašnjen doprinos svakog optuženog za navodne radnje izvršenja, te iz čega proizilazi individualna krivična odgovornost svakog optuženog, te i optuženog Operta Sabahudina. Tužilac je izvukao zaključak da je optuženi Operta Sabahudin nadređena osoba iz iskaza oštećenih, te zbog potpisivanja rješenja o puštanju iz Vojno-istražnog zatvora. Iz iskaza oštećenih ne proizilazi ovaj zaključak, jer su optuženi navodno imali samo utisak da je optuženi Operta Sabahudin bio osoba koja je izdavala naredbe. Rješenja o puštanju oštećenih iz Vojno istražnog zatvora optuženi je potpisao po usmenoj naredbi ovlaštenih službenih vojnih osoba iz I-Korpusa, koju činjenicu je odbrana dokazala izvođenjem dokaza, a posebno to proizilazi iz iskaza svjedoka [REDACTED] koji je bio komandant 322.Lake brigade.

Na temelju izloženog, sud zaključuje da ničim nije dokazano da je optuženi Operta Sabahudin, u svojstvu referenta za bezbjednost i pomoćnik komandanta za bezbjednost, izdavao naredbe ostalim optuženim da izvrše mučenje oštećenih, odnosno nije dokazano da je on u istom svojstvu mogao spriječavati bilo koje lice da izvrši određenu radnju. Stoga je optuženi Operta Sabahudin oslobođen od optužbe, jer nije dokazano da je učinio krivično djelo za koje je optužen, a na osnovu čl.299.st.1.tač.c) ZKP F BiH.

Optuženom Frljak Muharemu, Operta Memsudinu, Šijak Mirsadu, Ajanović Murisu i Čizmo Aliji, optužnicom se stavlja na teret da su pojedinačno, kalo je to opisano u dispozitivu oslobađajuće presude učinili krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl.156.Krivičnog zakona F BiH. Istovremeno se svim optuženima stavlja na teret da su ovo krivično djelo učinili u vezi sa čl.23. Krivičnog zakona F BiH, što znači da su u izvršenju krivičnog djela sudjelovali kao saizvršiooci. Određene radnje koje se optuženima pojedinačno stavljaju na teret su uglavnom iste radnje, u optužnici nije navedeno vrijeme učinjenja određenih radnji, naveden je široki okvir u vremenskom periodu od 04.11.1993.g do 06.03.1994.g.

Osobito treba imati u vidu da bi prema optužnici optuženi Operta Sabahudin trebao biti osoba koja ima efektivnu kontrolu zapovijedanja i naređivanja ostalim optuženim. Ovo bi sve moralo značiti da svi optuženi pripadaju istoj vojnoj jedinici kojoj je optuženi Sabahudin bio nadređeni komandant.

Dajući ocjenu izvedenim dokazima, a pogotovo dokazima optužbe i to dokazu podacima koji su dostavljeni od Ministarstva odbrane BiH proizilazi da optuženi nisu pripadali istoj vojnoj jedinici.

Optuženi Operta Sabahudin je stupio u Armiju BiH 14.05.1993.g, kada je postavljen za komandira voda, 22.02.1993.g postavlja se za komandira čete, a 15.04.1994.g postaje

pomoćnik komandanta za bezbjednost. Nakon toga, 28.04.1994.g, raspoređuje se na mjesto referenta za obavještajne poslove, 22.10.1995.g. referent za personalne poslove, koju poziciju zauzima do 01.12.1995.g, kada biva otpušten iz Oružanih snaga ARBiH.

Optuženi Operta Memsudin u Armiju BiH stupio je tek 03.12.1993.g, a do tada je od 01.11.1992.g. do 04.11.1993.g bio u Opštinskom štabu odbrane Vareš. Dana 06.01.1994.g. raspoređen je na vojnu dužnost vojni policajac u Trećem vodu, od 28.04.1994.g raspoređuje se na vojnu dužnost referenta za obavještajne poslove, od 09.06.1994.g raspoređuje se na mjesto kriminalističkog tehničara, a 02.10.1995.g, raspoređuje se na mjesto referenta za personalne poslove, na kome mjestu ostaje do 14.03.1996.g kada biva otpušten iz Oružanih snaga BiH.

Optuženi Šijak Mirsad stupio je u Oružane snage 01.06.1992.g. Izvjesni vremenski period bio je komandir komande stana, ali je nepoznat vremenski period te službe. Dana 14.01.1993.g raspoređen je na vojno mjesto izviđača, 15.04.1993.g postaje kurir, a 08.09.1993.g strijelac. Od 06.01.1994.g raspoređuje se na vojnu dužnost vojni policajac, a od 24.04.1994.g na vojnu dužnost strijelac, sve do 02.02.1996.g kada biva otpušten iz Oružanih snaga.

Optuženi Frljak Muharem biva otpušten iz Oružanih snaga 01.12.1995.g kao kapetan. U Oružane snage BiH stupio je 02.06.1992.g. Od 24.11.1992.g raspoređen je kao puškomitraljezac, a od 04.02.1993.g biva unaprijeđen u pomoćnika komandanta za moral. Dana 24.03.1993.g biva raspoređen za pomoćnika za obavještajne poslove, a 31.03.1993.g za pomoćnika komandanta za bezbjednost, na koje mjesto ostaje sve do 21.03.1994.g kada dobiva ratni raspored referenta za bezbjednost, gdje ostaje sve do 09.06.1994.g, od kada je zastupnik pomoćnika komandanta za bezbjednost. Poslije toga ponovo 22.07.1994.g, raspoređuje se na vojno mjesto referenta za bezbjednost gdje ostaje do otpuštanja iz Oružanih snaga BiH.

Optuženi Ajanović Muris u Oružane snage stupa 01.06.1992.g. Prvo raspoređivanje je diverzant u Diverzantskom vodu, nepoznat datum angažovanja. Od 04.11.1993.g biva raspoređen na vojnu dužnost komandira izviđačko-diverzantskog voda (IDV), a zatim 28.12.1993.g ponovo je samo diverzant u istoj jedinici. U istoj jedinici je od 09.01.1994.g, ali kao strijelac, da bi ponovo bio raspoređen na vojnu dužnost diverzanta 31.03.1994.g, gdje ostaje do 01.12.1995.g kada biva otpušten iz Oružanih snaga.

Optuženi Čizmo Alija u Oružane snage je stupio 28.04.1992.g. Prema jediničnom kartonu nalazi se na vojnoj dužnosti strijelca od 15.01.1993.g, od 21.01.1993.g. je donosioc, od 31.03.1994.g raspoređuje se na dužnost diverzanta, a od 14.03.1995.g. na dužnost vojnog policajca.

Dakle, iz izvedenih dokaza optužbe, a osobito iz podataka koji su dostavljeni od Minsitarstva odbrane BiH, nedvojbeno proizilazi da optuženi u vremenskom periodu od 04.11.1993.g pa do 06.03.1994.g, ne pripadaju istoj vojnoj formaciji kojom bi mogao komandovati optuženi Operta Sabahudin. Imajući u vidu vojna zaduženja optuženih i njihov vojni raspored očigledno je da oni nisu mogli pripadati istoj vojnoj jedinici. Prema vremenskom periodu iz optužbe krivično djelo je izvršeno u vermenu od 04.11.1993. do 06.03.1994.g. u Varešu, u Vojno istražnom zatvoru. Nije sporna činjenica da su u navedenom periodu oštećeni bili ratni vojni zarobljenici u Vojno istražnom zatvoru koji je bio u sastavu Armije RBiH, prvo u sastavu II - Tuzlanskog korpusa, a od početka 1994.g. u sastavu I - Korpusa. U nastaloj situaciji optuženi bi u kritično vrijeme mogli biti na dužnosti vojnih

policajaca, ili referenata za bezbjednost, dok bi u toj situaciji optuženi Operta Sabahudin trebao biti upravnik ili komandant Vojno istražnog zatvora. Međutim, iz provedenog dokaza nedvojbeno proizilazi da optuženi Operta Sabahudin nije bio upravnik ili komandant zatvora. Ostali optuženi u kritično vrijeme nisu bili vojni policajci ili referenti za bezbjednost, osim što je optuženi Operta Memsudin raspoređen je na vojnu dužnost vojnog policajca tek od 06.01.1994.g i to u Trećem vodu, ne zna se koja vojna jedinica, a optuženi Šijak Mirsad, takođe, se raspoređuje na vojnu dužnost vojnog policajca od 06.01.1994.g.

Iz izvedenih dokaza optužbe i odbrane može se jedino zaključiti da su optuženi bili pripadnici Oružanih snaga Armije RBiH, a da su u spornom vremenskom periodu ulazili prostor gdje su se nalazili vojni zarobljenici, na koji način su mogli biti prepoznati od oštećenih, obzirom da su i optuženi i oštećeni sugrađani iz istog grada Vareša i okoline. Jedino su optuženi Operta Memsudin i Šijak Mirsad mogli imati određene vojne obaveze u vezi Vojno istražnog zatvora u periodu od 06.01.1994.g kada su bili raspoređeni na vojnu dužnost vojnog policajca.

Iskazi oštećenih, a i određeni dokazi optužbe i odbrane, potvrđuju da su u Vojno istražnom zatvoru ispitivani i da je tada tokom ispitivanja dolazilo do određenih fizičkih maltretiranja, povremenog udaranja u tijelo i prijetnji, koja djela su po oštećenima učinili određeni optuženi. Međutim, iz provedenih dokaza optužbe, a osobito iskaza oštećenih, nedvojbeno proizilazi da oštećeni tim djelima optuženih nisu zadobili teške tjelesne povrede, nije im teško narušeno zdravlje i nije došlo do nanošenja teških tjelesnih ili duševnih patnji. U toku krivičnog postupka optužba nije ponudila ni jedan medicinski dokumenat iz koga proizilazi da je nad oštećenim izvršeno mučenje, teško fizičko maltretiranje i nanošenje tjelesne ili duševne boli.

Oštećeni [REDACTED] jedini posjeduje medicinsku dokumentaciju koja je izdata za vrijeme dok je bio ratni zarobljenik, te u vremenskom periodu nakon puštanja iz Vojno istražnog zatvora. Iz ove medicinske dokumentacije proizilazi nesporna činjenica da je [REDACTED] za vrijeme oružanog sukoba ranjen od puščanog metka u desnu ruku. Nakon ranjavanja i zarobljavanja oštećenom [REDACTED] pružena je neophodna ljekarska pomoć od strane sanitetskog osoblja i službi Armije BiH. Radi nastalih posljedica ranjavanja optuženi je liječen u više navrata u Kliničkoj bolnici Mostar, pružena mu je medicinska pomoć u medicinskim ustanovama u Neumu i Domu zdravlja Čitluk. Određene psihičke tegobe, kao što su učestale nesanice, strah, često buđenje, napetost, smetnje u komuniciranju, posljedica su iz događaja teškog ranjavanja za vrijeme oružanog sukoba, te pritvaranja u Vojno istražni zatvor. Iz medicinske dokumentacije nije utvrđeno da je oštećeni [REDACTED] imao neku drugu tešku tjelesnu povredu koja je nastala mučenjem u Vojno istražnom zatvoru. Nalazom i mišljenjem stalnog sudskog vještaka prim.dr.Omera Čemalovića, koji dokaz je izvela odbrana, proizilazi da oštećeni [REDACTED] ima određene psihičke posljedice u vidu kroničnih depresivnih slika, trajnog poremećaja osobenosti. Ove utvrđene psihičke smetnje nisu uzrokovane radnjama optuženih, a mogle su nastati kao posljedica ranjavanja, a zatim zatvaranja u Vojno istražni zatvor.

Oštećeni [REDACTED] ne posjeduje medicinsku dokumentaciju iz koje proizilazi da je u vremenu kada je bio ratni zarobljenik zadobio određene teške tjelesne povrede ili da je pretrpio teške tjelesne ili psihičke boli, ili duševne patnje, a koje bi zdravstvene tegobe nastale usljed djela optuženih u vidu mučenja i fizičkog maltretiranja. Medicinska dokumentacija oštećenog [REDACTED] odnosi se na njegovo liječenje u Kliničkoj bolnici Dubrava, u Hrvatskoj. Prvo liječenje, nakon provedenog vremena u ratnom zarobljeništvu, nastaje u 2002.g, što je vidljivo iz otpusnice iz bolnice, kada je oštećeni liječen u vremenu od 30.03. do 15.04.2002.g. U bolnicu je primljen zbog bolesti srca i krvnih žila, zbog akutnog infarkta

miokarda bez ST elevacije. Druga medicinska isprava od 03.03.2005.g, također Kliničke bolnice Dubrava iz Zagreba, govori o određenim psihičkim smetanjama koje su nastale, zbog činjenice da je oštećeni navodno bio više od 5 mjeseci fizički i psihički zlostavljan u Logoru u Varešu.

Kada su u pitanju naznačene psihičke tegobe, izvođenjem dokaza odbrane, saslušanjem stalnog sudskog vještaka iz oblasti neuropsihijatrije prim.dr.Ćemalović Omera, nije utvrđeno da navedeni psihijatrijski poremećaji postoje i da su posljedica navodnog nehumanog odnosa prema imenovanom u toku zarobljeništva. Ukoliko postoje određeni psihijatrijski poremećaji kod oštećenog [REDACTED] oni mogu biti posljedica zbog činjenice da je zarobljen kao pripadnik HVO-a, a nakon izvršenog ratnog zločina u Stupnom Dolu, te zbog kasnijeg boravka u zarobljeništvu.

U toku postupka optužba nije izvela dokaz saslušanjem vještaka medicinske struke kojim bi se dokazalo da je oštećeni [REDACTED], te drugi oštećeni, u vrijeme kada je bio ratni zarobljenik u Vojno istražnom zatvoru, zadobio određene teške tjelesne povrede, te bio fizički i psihički maltretiran, a da je to za posljedicu imalo i određene teške tjelesne povrede, te psihičke tegobe koje su opisane u medicinskoj ispravi Kliničke bolnice Dubrave, Zagreb. Medicinska isprava Kliničke bolnice Dubrava izdata je u vrijeme kada je već vođena istraga protiv optuženih u Kantonalnom tužilaštvu Zenica, zbog čega sud zaključuje, da su navodi u medicinskoj ispravi Kliničke bolnice Dubrava, rezultat osobnog kazivanja oštećenog [REDACTED].

Oštećeni [REDACTED] ne posjeduje bilo kakvu medicinsku dokumentaciju koja je izdata u vrijeme kada su bili ratni zarobljenici u Vojno istražnom zatvoru. Ovi oštećeni ne posjeduju ni medicinsku dokumentaciju koja bi bila izdata nakon puštanja iz Vojno istražnog zatvora. Oštećeni [REDACTED] nije bio pripadnik Oružanih snaga. U vrijeme rata do zarobljavanja radio je na poslovima Civilne zaštite Općine Vareš. Od strane Vojne policije pritvoren je jer su ga doveli u vezu sa bjekstvom određenih pripadnika HVO iz Vojno istražnog zatvora. Oštećeni [REDACTED] navodi da je u jednom momentu fizički maltretiran od više lica, a da je tu bio i optuženi Frljak Muharem. Optuženi Frljak Muharem je tada imao bocu u ruci, bio je pijan. Oštećeni mu je uhvatio bocu, ali je tada dobio jedan udarac šakom i nogom u cjevanicu, a to se dešavalo 24 na 25.12.1993.g. Drugi put je saslušan 15.01.1994.g. ali tada nije dobio neke veće batine. Dakle, iz iskaza i ovog svjedoka, sud zaključuje da nad njim optuženi Frljak Muharem ili drugi optuženi nisu izvršili djelo mučenja, zbog kojih bi oštećeni pretrpio teške tjelesne povrede, tešku tjelesnu ili psihičku bol ili patnju.

Oštećeni [REDACTED] također ne posjeduje bilo kakvu dokumentaciju iz koje bi se moglo zaključiti da je on u vrijeme kada je bio ratni zarobljenik fizički maltretiran i da je nad njim izvršeno mučenje koje bi za posljedicu imalo teške tjelesne povrede, tešku tjelesnu ili psihičku bol, ili psihičku patnju. Ovaj oštećeni izjavljuje da nakon događaja i izvršenog ratnog zločina u Stupnom Dolu, nije htio više da bude pripadnik HVO-a, zbog čega je svoje oružje predao optuženom Operta Sabahudinu. Nakon toga, uhapšen je od Civilne policije i predat Vojnoj policiji, na koji način je postao ratni vojni zarobljenik u Vojno istražnom zatvoru. Ovaj svjedok decidno navodi da je Vojno istražni zatvor bio u nadležnosti II - Tuzlanskog korpusa, da su vojnici prema ratnim zarobljenicima imali super odnos, da nisu mučeni, da nije bilo torture. Trebalo je doći do puštanja 23.12.1993.g, kada je došlo do bjekstva pripadnika HVO-a [REDACTED]. Poslije toga je došlo do fizičkog maltretiranja kada je optuženi Frljak Muharem štosom udario nekog zatvorenika u glavu.

Oštećeni navodi da on nije tada udaran. Ovaj oštećeni se žali na to da je morao ići kopati rovove i misli da je tu naredbu izdavao optuženi Operta Sabahudin.

Ocjenujući iskaz ovog svjedoka, očigledno je da ovaj oštećeni [REDACTED] nije mučen od strane optuženih, te uopšte nije jasno zbog čega se u optužnici navodi da je i nad njim izvršeno mučenje, fizičko maltretiranje i nanošenje boli.

U toku trajanja ratnog zarobljeništva u Vojno istražnom zatvoru u Varešu, svi oštećeni su izjavili da su više puta posjećivani od strane poznanika i prijatelja, te i prijatelja koji su bili Muslimanske nacionalnosti. Nadalje su posjećivani od strane vjerskih osoba, (fratri). Također, su posjećivani od Međunarodnih vojnih vlasti i Međunarodnog crvenog križa. U toku postupka, optužba nije izvela svjedoke koji su posjećivali oštećene, a koji bi potvrdili da je nad oštećenim izvršeno djelo mučenja, fizičkog maltretiranja i teško nanošenje fizičke i psihičke boli ili duševne patnje.

U toku trajanja zarobljeništva određeni oštećeni su izjavili da su imali istu hranu kao i ostali vojnici Armije BiH. Nije im uskraćivana ljekarska pomoć i na njihovo traženje odvođeni su kod ljekara radi pružanja medicinske pomoći. Oštećeni [REDACTED] je jedne prilike odveden svojoj kući od strane vojnog policajca, kada se tamo navodno okupao i uzeo neku garderobu. Interesantan je iskaz oštećenog [REDACTED] kada navodi da je iz Vojno istražnog zatvora izašao sa većom tjelesnom težinom za 20 kg od težine koju je imao kada je zarobljen u oružanom sukobu.

Djelo koje je učinjeno prema ratnom zarobljeniku [REDACTED] rezanje pramena kose i tjeranje da taj pramen kose proguta sa papirnatom novčanicom BHD, ima obilježje mučenja, za koje djelo su optuženi Frljak Muharem i Operta Memsudin. Ovo djelo optužba, također, nije dokazala, da bi sud van svake razumne sumnje zaključio da je to djelo učinjeno. O ovom djelu oštećeni [REDACTED] kao svjedok davao je više izjava, što je oštećeni potvrdio na glavnom pretresu. Navodi da je davao više izjava, a možda i 16 izjava. U ranijim izjavama navodio je da mu je optuženi Šiljak Mirsad odrezao pramen kose i zatim ga na silu natjerao da proguta kosu, te da je optuženi Frljak Muharem optuženom Šiljak Mirsadu dao BH papirnatu novčanicu koju je oštećeni [REDACTED] zajedno sa pramenom kose morao progutati. U prethodnim izjavama, oštećeni je navodio da se radi o kovanoj novčanici. Imajući u vidu očigledna proturječna kazivanja oštećenog [REDACTED], sud nije mogao utvrditi, da li je ovo djelo izvršeno i ko je izvršilac djela.

Shodno izloženim činjenicama sud zaključuje da optužba nije dokazala da su optuženi Frljak Muharem, Operta Memsudin, Šiljak Mirsad, Ajanović Muris i Čizmo Alija, učinili djelo mučenja ratnih zarobljenika-oštećenih [REDACTED].

[REDACTED] U toku krivičnog postupka nije utvrđeno da su oštećeni pretrpili teške tjelesne povrede, velike tjelesne i duševne boli ili patnje, koje su im nanijeli optuženi. Ukoliko bi sud našao utvrđenim da su optuženi izvršili djela mučenja navedena u oslobađajućem dijelu optužbe, očigledno je da se ne radi o djelima kojima su oštećenim nanesene teške tjelesne povrede, teške tjelesne ili duševne boli ili patnje, zbog čega navedene radnje ne sadrže obilježja krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl.156. u vezi sa čl.23.Krivičnog zakona F BiH.

Shodno izloženom, a zasnivajući presudu na činjenicama i dokazima koji su izneseni na glavnom pretresu, sud zaključuje da nije dokazano da su optuženi učinili krivično djelo za

koje se optužuju, zbog čega su na osnovu čl.299.st.1. tač.c) Zakona o krivičnom postupku F BiH, oslobođeni od optužbe.

Troškovi krivičnog postupka, obzirom da je sud donio oslobađajuću presudu, padaju na teret budžetskih sredstava, u skladu s odredbom čl.203.st.1. Zakona o krivičnom postupku F BiH.

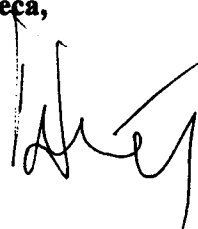
U toku krivičnog postupka punomoćnik oštećenih, Bodul Nikica, advokat iz Zenice, postavio je imovinskopravni zahtjev. Kako je sud donio oslobađajuću presudu, to su oštećeni na osnovu čl.212.st.4.Zakona o krivičnom postupku F BiH, upućeni da imovinskopravni zahtjev ostvaruje u parničnom postupku.

Radi izloženog,riješeno je kao u izreci presude.

Zapisničar,
Đemila Nikontović

Predsjednik vijeća,
S u d i j a,

Asim Pezer

PRAVNA POUKA:

Protiv ove presude donesene u prvom stepenu može se podnijeti žalba drugostepenom sudu - Vrhovnom sudu F BiH Sarajevo, u roku od 15 dana od dana dostavljanja prijepisa presude, a putem ovog suda.